

До Председателя на Научно жури,
По Заповед № P-1436/20.03.2025 г.
На Ректор на Медицински Университет,
град Пловдив

Приложено: Рецензия

От Проф д-р Стоянка Владева, дмн

По конкурс за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ в областта на Висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, по докторска програма „Ревматология“

Адрес за контакт:

Проф д-р Стоянка Владева, дмн

Тракийски Университет, гр Стара Загора, Медицински факултет

Гр.Стара Загора, ул. „Армейска“ № 11

E-mail: stoyanka.vladeva@trakia-uni.bg

Рецензията е изготвена във връзка с процедура за присъждане на ОНС „Доктор“ на д-р Александар Маринков, докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Пропедевтика на вътрешните болести „Проф. д-р Антон Митов“, Медицински факултет, Медицински университет – Пловдив с дисертационен труд на тема: „РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И КЛИНИЧНА ЗНАЧИМОСТ НА COVID-19 ИНФЕКЦИЯТА ПРИ ПАЦИЕНТИ С РЕВМАТОЛОГИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ В БЪЛГАРИЯ“ с научен ръководител: проф. д-р Росица Каралилова, дмн и Научен консултант проф д-р Росица Димова, дм, МУ-Пловдив, Факултет по обществено здраве, катедра “Здравен мениджмънт и икономика на здравеопазването”

Рецензията е изготвено съобразно изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Правилника за академично развитие на МУ–Пловдив.

I Образование и квалификация

Д-р Александар Маринков е роден 19.09.1988 година в гр. Димитровград, Сърбия. През 2007 година завърша с отличие МУ „д-р Миленко Хаджич“, а 2013 година завършва медицина в МУ – град Пловдив. От 2018 година е спечелил конкурс за асистент към Катедра по Пропедевтика на Вътрешните болести, Медицински Факултет, Медицински Университет – Пловдив, От 06.04.2022год е зачислен в докторантура на самостоятелна подготовка с ръководител проф д-р Росица Каралилова, дмн. в същото научно звено.

Д-р Маринков има придобита клинична специалист по „Ревматология“ от 2018 година. Понастоящем той работи като лекар-ревматолог в Клиника по Ревматология, УМБАЛ „Каспела“ гр.Пловдив с Началник проф. д-р Анастас Баталов, дм.

II. Актуалност на темата

Световната пандемия COVID-19 постави много въпросителни относно алгоритмите на поведение при едни от най-уязвимите пациенти - тези с хронични заболявания. От началото на пандемията с COVID-19 до момента съществуват много неясни и противоречиви данни относно честотата на инфектиране с COVID-19, тежестта на протичане на заболяването при пациенти с хронични заболявания, като и влиянието на съпътстващата терапия върху тези процеси. Установяването на точния брой заболели от COVID-19 сред пациентите с хронични ревматични заболявания, тежестта на протичане и евентуалните постинфекциозни усложнения е изключително актуално и с практическа полза за ежедневната клинична дейност. Патогенезата на това инфекциозно заболяване включва синтез на проинфламаторни цитокини, които също имат централна роля във възпалителните и системни ревматични заболявания. Важно е комплексното анализиране на причините, закономерностите и факторите-както външни, така и вътрешни, които имат значение за протичането на корона вирусната инфекция при пациентите с остри и хронични ставни заболявания.

Считам, че темата на д-р Александар Маринков е актуална и значима както за ревматологията, така и за други области на здравеопазването като социална медицина, здравна икономика, обща медицина, здравен мениджмънт, а също така и за фармацевтичната индустрия.

III. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е написан на 138 стандартни машинописни страници и е структуриран по приетия начин в съответните раздели. Съдържа 26 фигури, 14 таблици и 6 приложения. Представеният дисертационен труд е съобразен с изискванията на МУ-Пловдив за структуриране и обемно съдържание – включва следните раздели: Увод - 2стр.; Литературен обзор - 31стр.; Цел и задачи – 2стр.; Материали и методи - 15стр.; Резултати - 32 стр.; Обсъждане– 25 стр, Изводи –1 стр.; Книгопис –152 източника.; Приложения -30стр. Използваните съкращения са коректно отразени.

Въведението очертава значимостта на изследвания проблем.

Литературен обзор

Докторантът показва задълбочени познания в областта на изследваната проблематика, което се онагледява с изчерпателен и добре структуриран литературен обзор, който в широк аспект разглежда свързаните с проблема въпроси. Там се разглеждат едни от най важните ревматологични заболявания като ревматоиден артрит, анкилозиращ спондилит, псориаатичен артрит, системен лупус еритематодес, прогресивна системна склероза, васкулити, синдром на Sjögren, полимиозит/дерматомиозит, подагра и остеоартрит. Проучено е влиянието на известното въздействие на лечението за COVID-19 върху ревматични заболявания, както и на ваксинацията срещу COVID-19 при пациенти с ревматични заболявания.

В дисертационния труд д-р Александър Маринков си поставя ясно определена цел – да се оцени влиянието на COVID-19 пандемията върху пациентите с ревматологични заболявания в България.

За изпълнение на поставената цел, д-р Маринков формулира шест **научноизследователски задачи**. Задачите са конкретни, изпълними и отговарят на определената цел в дисертационния труд. Те имат както клиничен, така и социално-икономически обхват с възможност за широк мащаб на анализа.

Раздел **Материали и Методи** е описан в 15 страници. Проучването на дисертанта включва за период от 2 години (2022-2024) 1248 пациенти с ревматологични заболявания. От изследваните пациенти преболедувалите COVID-19 съставляват 28.80% , като от тях 85.60% са били на домашно лечение, 11.20% са преминали болнично лечение и 1.20% са

лекувани в интензивно отделение.

Подробно и изчерпателно е описана демографската и клиничната характеристика на болните и здравите контроли. Включващите и изключващи критерии са добре подбрани и ясно дефинирани.

Д-р Александър Маринков дава изключително подробно описание на всички използвани в проучването методи, което показва доброто им познаване. Методите включват: **Епидемиологичен метод** за получаване на данни за демографските характеристики на пациентите. Чрез дигитална платформа е проведена анкета, позволяваща събиране на достатъчен брой данни.

Социологичен метод-стандартно индивидуално интервю, пряка индивидуална анкета за получаване на информация от всички проследени групи болни.

За анализ на данните от проведената анкета е използвана статистическата програмата IBM SPSS, версия 27 (2020).

Раздел **Резултати** – Резултатите са представени логично, последователно и отговарят на поставените цели и задачи. Резултатите са онагледени с достатъчен брой таблици, фигури и са добре интерпретирани с използването на съвременни статистически методи.

Представени са паралелно резултати за трите групи- възпалителни, дегенеративни и системни болести. Резултатите от анкетата показват 28.80% на заболяемост от COVID-19 инфекция сред анкетираните с ревматологична диагноза.

Подробно са дадени по групи заболявания основните активни признаци в хода на инфекцията. Представено е и разпределение на пациентите спрямо тежест на COVID-19 боледуването и достъп до ревматологични лекарства и ревматолог по време на пандемията. Като цяло, леката, тежката и много тежката форма на заболяването от COVID не показват значима асоциация с лекарствената ревматологична терапия ($p > 0.05$ при всички съпоставки).

Има данни за антибиотици- ползвани от всички пациенти (100%) с много тежка форма на инфекция, от 91.50% с тежка форма, 83.10% със средно тежка и 52.40% от леко преболедувалите. Витамини, включващи витамин Д, са ползвали най-много пациенти с

тежка форма (81%), следвани от тези със средно тежка (78.70%), от 74.50% от пациентите с лека форма и най-нисък процент (66.70%) пациенти с много тежка форма. С кортикостероиди са се лекували 66.70% от пациентите с много тежка форма, 59.60% с тежка форма, 52.20% със средно тежка и 21.40% с лека форма на инфекция.

Обсъждането е критично

При всички ревматологични диагнози е установено преобладаване на случаите на лека или средна форма на COVID-19 инфекция, като протичането при пациентите с тежка форма на COVID-19 инфекция е сравнимо с общата популация.

При почти всички пациенти (91.60%) прекарали много тежка форма е наблюдавано обостряне на ревматологичното заболяване, като процентът намалява при по-леките форми и е най-нисък при пациентите с лека форма на инфекция (45.80%), $p = 0.003$. Докторантът добре обобщава и сравнява получените резултати с тези в световен мащаб и търси причините за тези разлики.

Изводите са седем и са правилно аргументирани, като съответстват на поставената цел и изпълнените задачи. Те синтезират анализа на данните от обзора и собственото проучване. Интересен е извода, че хроничният прием на кортикостероидни препарати и Имуран утежняват хода на инфекцията и водят до по-неблагоприятен изход, което определя важността на преценката за базисната терапия. Като цяло тези изводи могат да допринесат за правилен модел на грижа при коморбидност на разглежданите пациенти.

Приносите са съответно – 6 с оригинален характер, 2 с научно-приложен характер и 1 с потвърдителен характер, които обективно отразяват значимостта на получените резултати в научен план и приложимостта им в реалната клинична практика. Приемам тяхното формулиране и характер.

Библиографската справка съдържа 152 публикации на английски език от последните пет години. Това още веднъж подчертава актуалността на разглеждания проблем на световно ниво и необходимостта от разработването му у нас.

Работата включва и **приложения**, които допълват и дообогатяват дисертационния труд.

IV Публикации – Във връзка с дисертационния труд са направени 3 публикации , в български и международни списания. Докторантът има участие и в научен проект на КПВБ по темата.

V Автореферат

Авторефератът представя целите, задачите, резултатите и дискусията, изводите и приносите на дисертационния труд в конспективен, обобщен вид. Резултатите са онагледени графично за по-голяма демонстративност. Авторефератът дава цялостна представа за получените резултати и приноси на дисертационния труд.

VI. Комплексна, качествена оценка на труда

Направеният анализ и обсъждането на резултатите показват добра професионална подготовка и демонстрират личното участие на докторант в написването на дисертационния труд.

VII. Заключение

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд показва, че докторантът д-р Александар Маринков притежава задълбочени теоретични познания и професионални умения по научна специалност „Ревматология“, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Въз основа на цитираните данни и имайки предвид изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото приложение в МУ – Пловдив давам своя положителен вот и препоръчвам на уважаемото Научно жури да гласуват положително за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ на д-р Александар Маринков по докторска програма по Ревматология.

11.04. 2025 г.

Стара Загора

Заличено на основание
Чл.5 §1, 6. "В" Регламент (ЕС)2016/679

Проф д-р Стоянка Владева, дмн,